

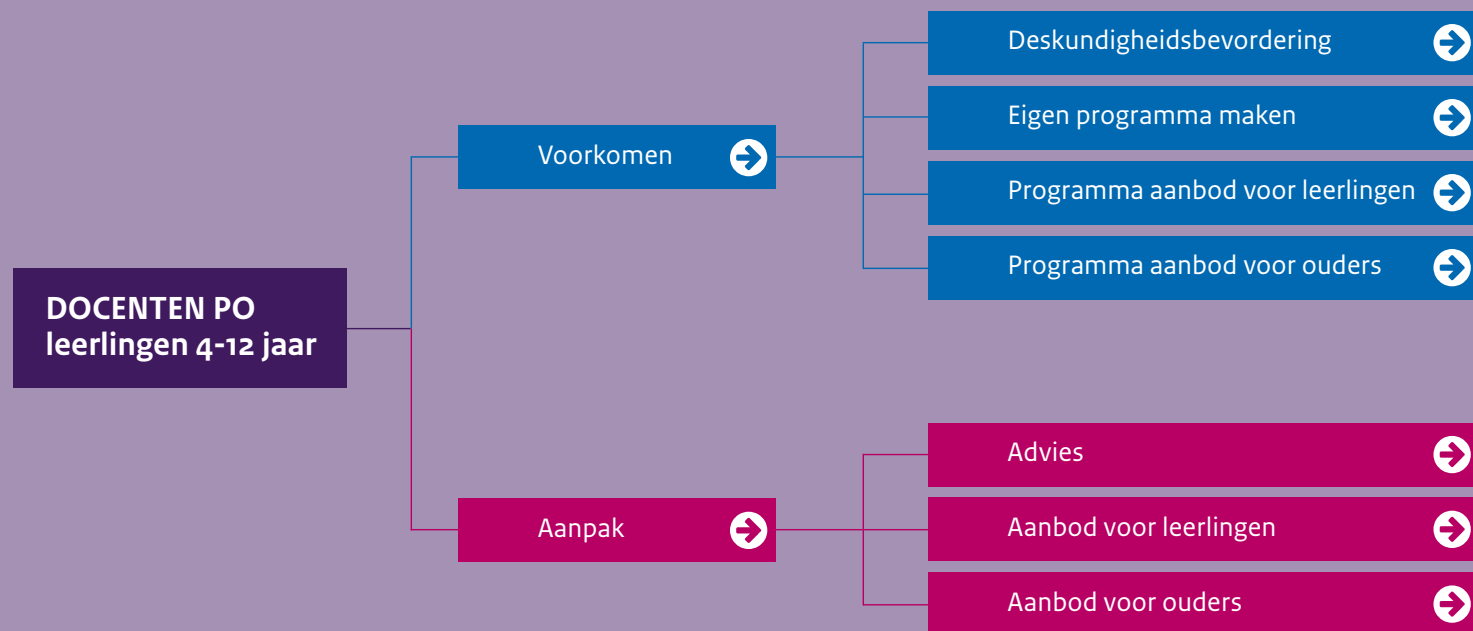

Seksualiteit online in het primair onderwijs

Wegwijzer in de aanpak en preventie
van ongewenste sexting

Deze wegwijzer is gemaakt voor professionals die werken met leerlingen in het primair onderwijs en de partners in de strafrechtketen en het sociale domein. Het geeft een overzicht van programma's die ontwikkeld zijn om ongewenste sexting te voorkomen. Tevens biedt het een overzicht in welke stappen je kunt nemen als het is misgegaan (of dreigt te gaan) en welke contacten je kunt benaderen. Ook vind je hier voorlichtingsmateriaal om zelf je lessen samen te stellen over ongewenste sexting. Zo kun je aan de slag met dit thema op een manier die het beste bij jouw school of organisatie past.

Voorkomen

Hier vind je programma's die als doel hebben om ongewenste sexting te voorkomen onder leerlingen in het basisonderwijs.

VOORKOMEN

Deskundigheidsbevordering

Eigen programma maken

Programma aanbod voor leerlingen

Programma aanbod voor ouders

AANPAK

Advies

Aanbod voor leerlingen

Aanbod voor ouders

Niveaus

- = Groep 1-2
- = Groep 3-4
- = Groep 5-6
- = Groep 7-8
- = Speciaal onderwijs

Cultuursensitief werken rond relaties, seksualiteit en opvoeding

VOOR WIE Docenten, professionals, gespreksleiders, voorlichters

NIVEAU ● ● ● ● ●

DOEL Webinar voor professionals en docenten die werken met cliënten en leerlingen met verschillende culturele achtergronden

DOOR WIE Rutgers

VORM Online webinar

EXTRA Deskundigheidsbevordering

BEREIK Landelijk

INFO rutgers.nl

Gedragen Gedrag

VOOR WIE Docententeams PO

NIVEAU ● ● ● ● ●

DOEL Verschillende spelvarianten om met elkaar afspraken te maken hoe met elkaar wordt omgegaan. Casussen met verschillende onderwerpen van sociale veiligheid, waaronder sociale media en seksualiteit

DOOR WIE School & Veiligheid

VORM Spel

EXTRA Het spel is ook beschikbaar voor voortgezet onderwijs

BEREIK Landelijk

INFO schoolenveiligheid.nl/po-vo/kennisbank/spel-gedragen-gedrag-vo

Online cursus sexting in het basisonderwijs via E-wise

VOOR WIE Docenten, professionals, gespreksleiders, voorlichters

NIVEAU ● ● ● ● ●

DOEL Docenten informeren over wat sexting is, wat wel/niet onderdeel is van de normale seksuele ontwikkeling, wat ze kunnen doen om te helpen bij een incident

DOOR WIE Helpwanted.nl, E-wise

VORM Online nascholing via E-wise

EXTRA Voor deze cursus moet de docent/school een e-wise abonnement hebben

BEREIK Landelijk

INFO e-wise.nl/leidingvo/course/1483/sexting-wat-is-het-en-hoe-ga-je-ermee-om

Seks op school. Werken aan seksuele integriteit in het onderwijs

VOOR WIE Schoolpersoneel

NIVEAU ● ● ● ● ●

DOEL Handreiking om schoolbreed seksuele vorming te werken aan een veilig klimaat rond gender en seksualiteit (ook online)

DOOR WIE School & Veiligheid

BEREIK Landelijk

INFO schoolenveiligheid.nl/po-vo/kennisbank/seks-op-school

Sexting en ongewenste verspreiding van beelden

VOOR WIE Schoolpersoneel

NIVEAU ● ● ● ● ●

DOEL Schoolprofessionals wegwijs maken bij sociale veiligheid rondom sexting en ongewenste verspreiding van beelden

DOOR WIE School & Veiligheid

BEREIK Landelijk

INFO schoolenveiligheid.nl/po-vo/kennisbank/sexting-en-shametexting-op-school

VOORKOMEN

Deskundigheidsbevordering

Eigen programma maken

Programma aanbod voor leerlingen

Programma aanbod voor ouders

AANPAK

Advies

Aanbod voor leerlingen

Aanbod voor ouders

Niveaus

- = Groep 1-2
- = Groep 3-4
- = Groep 5-6
- = Groep 7-8
- = Speciaal onderwijs

Toolbox verandering van binnenuit

VOOR WIE Docenten en professionals die werken met multiculturele groepen jongeren of vluchtelingen

NIVEAU

DOEL Toolbox met praktische handvatten om gendergelijkheid te bevorderen binnen multiculturele groepen jongeren/vluchtelingen

DOOR WIE Movisie

VORM Toolbox met gespreksmiddelen

EXTRA Deskundigheidsbevordering

BEREIK Landelijk

INFO movisie.nl/tool/toolbox-verandering-binnenuit

Vlaggensysteem

VOOR WIE 0-18 jr

NIVEAU

DOEL Methodiek die helpt bij het stimuleren van gezond seksueel gedrag en het voorkomen van seksueel grensoverschrijdend gedrag

DOOR WIE Sensoa

VORM Voorlichtingsprogramma

EXTRA NJI: goed onderbouwd en veel gebruikt

BEREIK Landelijk

INFO vlaggensysteem.nl

Zwijgen in zonde

VOOR WIE Docenten, professionals, gespreksleiders, voorlichters

NIVEAU

DOEL Boekje met praktische instructies om seksualiteit en relaties bespreekbaar te maken binnen multiculturele en multireligieuze groepen jongeren

DOOR WIE Rutgers

VORM Publicatie (online)

EXTRA Deskundigheidsbevordering

BEREIK Landelijk

INFO rutgers.nl/producten/zwijgen-zonde

VOORKOMEN

Deskundigheidsbevordering

Eigen programma maken

Programma aanbod voor leerlingen

Programma aanbod voor ouders

AANPAK

Advies

Aanbod voor leerlingen

Aanbod voor ouders

Niveaus

● = Groep 1-2

● = Groep 3-4

● = Groep 5-6

● = Groep 7-8

● = Speciaal onderwijs

Dokter Corrie Show

VOOR WIE 9-12 j

NIVEAU ● ●

DOEL Kinderen informeren over wat porno is, en wat ze moeten doen als ze iets op het internet tegenkomen waar ze van schrikken

DOOR WIE SchoolTV

VORM Serie

EXTRA Aflevering internet

BEREIK Landelijk

INFO schooltv.nl/video/de-dokter-corrie-show-internet

Hoezo Mediawijs

VOOR WIE 10 jr en hoger

NIVEAU ●

DOEL Basiskennis d.m.v. educatieve filmpjes en doe-opdrachten voor kinderen over mediawijsheid

DOOR WIE Netwerk Mediawijsheid

VORM Online doe- opdrachten

EXTRA Ook geschikt voor thuis met ouders

VORM Landelijk

INFO hoezomediawijs.nl

Mediajungle

VOOR WIE 8 jr, LVB

NIVEAU ● ●

DOEL Bordspel met webapplicatie. Gesprekken voeren over mediagebruik en mediawijsheid met aandacht voor online pesten en sexting

DOOR WIE Reik, ASVZ en Klare Koek

VORM Bordspel

EXTRA Onderbouwing onbekend

BEREIK Landelijk

INFO mediajungle.eu

Pubergids online gedrag

VOOR WIE Groep 7-8

NIVEAU ●

DOEL Voor kinderen in de puberteit biedt de brochure praktische tips en antwoorden op vragen over online gedrag

DOOR WIE Rutgers

VORM Online brochure

EXTRA Naast het thema online gedrag komen ook andere onderwerpen over seksualiteit aan bod

BEREIK Landelijk

INFO pubergids.rutgers.media/online-zijn

VOORKOMEN

Deskundigheidsbevordering

Eigen programma maken

Programma aanbod voor leerlingen

Programma aanbod voor ouders

AANPAK

Advies

Aanbod voor leerlingen

Aanbod voor ouders

Niveaus

- = Groep 1-2
- = Groep 3-4
- = Groep 5-6
- = Groep 7-8
- = Speciaal onderwijs

Boys R'us

VOOR WIE Jongens van 10-12 jr met migratieachtergrond, lage SES, achterstandssituatie

NIVEAU ● ●

DOEL Bordspel dat in groepsverband stimuleert om over seksualiteit en gelijkwaardigheid in relaties te praten

DOOR WIE Rutgers & SOA Aids Nederland

VORM Bordspel

EXTRA NJI: goed onderbouwd

BEREIK Landelijk

INFO shop.rutgers.nl/nl/webwinkel/boys-r-us/15237

Escaperoom 'het stopt bij jou'

VOOR WIE 10-12 jr

NIVEAU ●

DOEL Educatieve escaperoom om te leren wat de gevolgen zijn van het doorsturen van seksueel getint materiaal

DOOR WIE Weerbaar in Seksualiteit (WIS)

VORM Escaperoom

EXTRA Programma Gezondeschool.nl

BEREIK Landelijk

INFO sub.gezondeschool.nl/interventies/po/1900145

Gedragen Gedrag

VOOR WIE Bovenbouw po

NIVEAU ● ●

DOEL Verschillende spelvarianten om met elkaar afspraken te maken hoe met elkaar wordt omgegaan. Casussen met verschillende onderwerpen van sociale veiligheid, waaronder sociale media en seksualiteit

DOOR WIE School & Veiligheid

VORM Spel

EXTRA Het spel is ook beschikbaar voor voortgezet onderwijs

BEREIK Landelijk

INFO schoolveiligheid.nl/po-vo/kennisbank/spel-gedragen-gedrag-vo

Girls' Choice

VOOR WIE Meisjes van 10-12 jr

NIVEAU ●

DOEL Bordspel stimuleert om te praten over relaties, veilig vrijen, zwangerschap, moederschap en weerbaarheid

DOOR WIE Rutgers & SOA Aids Nederland

VORM Bordspel

EXTRA NJI: Goed onderbouwd

INFO rutgers.nl/producten/girls-choice-nl

Kriebels in je buik

VOOR WIE 4-12 jr

NIVEAU ● ● ● ● ●

DOEL (online) Lesprogramma ter bevordering van gezonde en veilige seksuele ontwikkeling

DOOR WIE Rutgers

VORM Online lespakket voor groep 1 t/m 8

EXTRA NJI Goed onderbouwd

BEREIK Landelijk

INFO kriebelsinjebuik.nl

Online veiligheid

VOOR WIE 10-12 jr

NIVEAU ● ●

DOEL Les over online veiligheid: wat kan wel en niet online, welke gevolgen kan bepaald gedrag hebben online en hoe kun je dit voorkomen? Afhankelijk van behoefte, wordt verder ingezoomd op thema's als digipesten of sexting

DOOR WIE Stichting Halt

VORM Voorlichting door Haltmedewerker

EXTRA Tijdens de les worden casussen uit Halt-praktijk gebruikt

BEREIK Landelijk

INFO halt.nl/samenwerken-met-halt/school/voorlichtingen-en-ouderbijeenkomsten

SnAppje, Sexting en Grooming

VOOR WIE 10-12 jr

NIVEAU ●

DOEL Het vergroten van kennis over en bewust zijn van de risico's van social media, sexting en grooming

DOOR WIE Qpido

VORM Voorlichting 1,5 uur

EXTRA Dit lespakket wordt gegeven door twee voorlichters van Qpido

BEREIK Verschillende gemeentes in Noord-Holland, Zuid-Holland en Utrecht

INFO qpido.nl/aanbod/lespakket-sexting-groomingInfo: <https://www.lessonup.com/nl/plan/kF2YcswF7TQaTh4T7>

VOORKOMEN

Deskundigheidsbevordering

Eigen programma maken

Programma aanbod voor leerlingen

Programma aanbod voor ouders

AANPAK

Advies

Aanbod voor leerlingen

Aanbod voor ouders

Niveaus

- = Groep 1-2
- = Groep 3-4
- = Groep 5-6
- = Groep 7-8
- = Speciaal onderwijs

Veiligwijs

VOOR WIE 4-12 jr

NIVEAU

DOEL Doorlopende lesmethode voor relationele en seksuele vorming met aandacht voor persoonlijke en culturele verschillen

DOOR WIE Care for sexuality foundation

VORM Voorlichtingsprogramma

EXTRA NJI: Goed onderbouwd

BEREIK Landelijk

INFO veiligwijs.nl

Veilig internetten doe je zo

VOOR WIE 10-12 jr

NIVEAU

DOEL Les over seksueel grensoverschrijdend gedrag online. Docent maakt bespreekbaar wat wel en niet kan online, welke gevolgen bepaald gedrag kan hebben en geeft tips hoe je risico's kunt voorkomen

DOOR WIE Kidsweek, SamSam, Rutgers en het ministerie van Justitie en Veiligheid

VORM Digibordles

EXTRA Bij het lesmateriaal zit een werkblad en een werkinstructie

BEREIK Landelijk

INFO lessonup.com/nl/plan/kF2YcswF7TQaTh4T7

VOORKOMEN

Deskundigheidsbevordering

Eigen programma maken

Programma aanbod voor leerlingen

Programma aanbod voor ouders

AANPAK

Advies

Aanbod voor leerlingen

Aanbod voor ouders

Niveaus

- = Groep 1-2
- = Groep 3-4
- = Groep 5-6
- = Groep 7-8
- = Speciaal onderwijs

Brochure Puber in Huis

VOOR WIE Ouders met kinderen 6-15 jr
NIVEAU ● ● ●
DOEL Ouders krijgen tips over onderwerpen als afstand nemen, grenzen en mediawijsheid voor hun kind
DOOR WIE Rutgers
VORM Publicatie (online)
BEREIK Landelijk
INFO shop.rutgers.nl/nl/webwinkel/puber-in-huis-seksuele-opvoeding-van-kinderen-9-15-jaar/15679

Brochure Seksuele Opvoeding

VOOR WIE Ouders met kinderen 0-6 jr
NIVEAU ●
DOEL Ouders krijgen tips over seksuele opvoeding van hun kind
DOOR WIE Rutgers
VORM Publicatie (online)
BEREIK Landelijk
INFO rutgers.nl/producten/seksuele-opvoeding-van-kinderen-0-6-jaar

Hoezo Mediawijs

VOOR WIE Ouders met kinderen 10 jr en ouder
NIVEAU ●
DOEL Basiskennis d.m.v. educatieve filmpjes en doe-opdrachten voor kinderen over mediawijsheid
DOOR WIE Netwerk Mediawijsheid
VORM Online doe-opdrachten
EXTRA Ook geschikt voor op school
BEREIK Landelijk
INFO hoezomediawijs.nl

Mediadiamant

VOOR WIE Ouders met kinderen 0-18 jr
NIVEAU ● ● ● ●
DOEL Praktische tips en informatie per leeftijd over mediaopvoeding
DOOR WIE Safer Internet Centre, Mediawijzer
VORM Online tips
EXTRA Ook geschikt voor een breed publiek van o.a. ondersteuners in de zorg en leerkrachten
BEREIK Landelijk
INFO mediawijsheid.nl/mediadiamant

Media-opvoeding

VOOR WIE Ouders met jonge kinderen
NIVEAU ●
DOEL Gratis online cursus over mediaopvoeding met thema's chatten, social media en internet en seks
DOOR WIE NTR-cursus
VORM Online cursus
EXTRA 10 filmpjes met mediacoach Anja Plevier
BEREIK Landelijk
INFO maxvandaag.nl/sessies/cursus/media-opvoeding/intro-media-opvoeding

Online veiligheid

VOOR WIE Ouders met kinderen 10-12
NIVEAU ●
DOEL Kennis en inzicht geven aan ouders over online veiligheid
DOOR WIE Stichting Halt
VORM Voorlichting door Haltmedewerker
EXTRA Deel van breder programma
BEREIK Landelijk
INFO halt.nl/veilige-school/voorlichtingen-en-ouderbijeenkomsten

Ouder & Kind media-quiz

VOOR WIE Ouders met kinderen 10 jr en ouder
NIVEAU ●
DOEL Quiz om samen met je kind mediagebruik bespreekbaar te maken
DOOR WIE Netwerk Mediawijsheid
VORM Online Quiz
EXTRA Dit spel is onderdeel van de jaarlijkse week van de Mediawijsheid
BEREIK Landelijk
INFO mediawijsheid.nl/ouderkindquiz

Vlaggensysteem

VOOR WIE Ouders met kinderen 0-18 jr
NIVEAU ● ● ●
DOEL Methodiek die helpt bij het stimuleren van gezond seksueel gedrag en het voorkomen van seksueel grensoverschrijdend gedrag
DOOR WIE Sensoa, Movisie
VORM Voorlichting
EXTRA NJI: goed onderbouwd en veel gebruikt
BEREIK Landelijk
INFO vlaggensysteem.nl

Aanpak

Hier vind je programma's die gericht zijn op de aanpak van ongewenste sexting en meldpunten voor advies.

VOORKOMEN

Deskundigheidsbevordering

Eigen programma maken

Programma aanbod voor leerlingen

Programma aanbod voor ouders

AANPAK

Advies

Aanbod voor leerlingen

Aanbod voor ouders

Niveaus

- = Groep 1-2
- = Groep 3-4
- = Groep 5-6
- = Groep 7-8
- = Speciaal onderwijs

Adviesmodule 'Check jouw situatie'

VOOR WIE Jongeren (<26 jr), ouders, docenten, hulpverleners

NIVEAU ● ● ● ● ●

DOEL Online adviesmodule met praktische tips na (vermoeden van) online seksueel misbruik

DOOR WIE Helpwanted.nl

VORM Online checklist

EXTRA Anoniem melden kan

BEREIK Landelijk

INFO helpwanted.nl/checkjouw situatie

Helpdesk

VOOR WIE Alle schoolpersoneel

NIVEAU ● ● ● ● ●

DOEL Informatie en advies bij situaties van sociale onveiligheid, zoals seksueel grensoverschrijdend gedrag

DOOR WIE School & Veiligheid

EXTRA • Meedenken bij situaties van pesten, agressie en contact met ouders
• Advies voor een positief schoolklimaat
• Calamiteitenteam

BEREIK Landelijk

INFO schoolenveiligheid.nl/helpdesk

Helpwanted.nl

VOOR WIE Docenten, ouders, verzorgers, professionals

NIVEAU ● ● ● ● ●

DOEL Ouders en opvoeders handvatten en handelingsperspectief bieden, adviseren, en helpen materiaal offline halen

DOOR WIE Helpwanted.nl

VORM Consultatie

EXTRA Advies, voorlichting en lesmateriaal

BEREIK Landelijk

INFO helpwanted.nl/ikzoekadvies

Loket Onderwijsinspectie

VOOR WIE Docenten, ouders, verzorgers, professionals

NIVEAU ● ● ● ● ●

DOEL Advies en meldpunt op het gebied van sociale veiligheid (waaronder seksueel misbruik online) op een school of onderwijsinstelling

DOOR WIE Inspectie van het Onderwijs

VORM Consultatie

BEREIK Landelijk

INFO onderwijsinspectie.nl/contact

Meldknop.nl

VOOR WIE Jongeren, ouders, docenten, hulpverleners

NIVEAU ● ● ● ● ●

DOEL Meldpunt voor als er iets vervelend is gebeurd op internet

DOOR WIE Veiliginternetten.nl in samenwerking met de politie

VORM Consultatie

EXTRA Biedt hulp en informatie bij wraakporno, grooming, kinderporno, loverboys en sexting

BEREIK Landelijk

INFO meldknop.nl

Sterk Huis

VOOR WIE Jongeren, kinderen, ouders, docenten

NIVEAU ● ● ● ● ●

DOEL Biedt hulp en voorlichting bij (online) seksueel misbruik

DOOR WIE Sterk Huis

VORM Consultatie

EXTRA Geven ook voorlichting op scholen en aan ouders

BEREIK Tilburg

INFO sterkhuis.nl/seksueel-misbruik/er-gaat-een-naaktfoto-van-mij-rond/?gclid=CjwKCAjwgvnqBRBaEiwAhomuDEiXFE_auy-PreMvGvMuxzoYhNGkDThfydcZjzORh5g-YjDsCC-XphoCYUKQAvD_BwE

Vraaghetdepolitie.nl

VOOR WIE Jongeren, ouders, docenten, hulpverleners

NIVEAU ● ● ● ● ●

DOEL Website met chat voor advies over naaktfoto's en filmpjes

DOOR WIE Politie

VORM Consultatie

EXTRA Biedt hulp en informatie bij alle vragen over (online) veiligheid

BEREIK Landelijk

INFO vraaghetdepolitie.nl

VOORKOMEN

Deskundigheidsbevordering

Eigen programma maken

Programma aanbod voor leerlingen

Programma aanbod voor ouders

AANPAK

Advies

Aanbod voor leerlingen

Aanbod voor ouders

Niveaus

- = Groep 1-2
- = Groep 3-4
- = Groep 5-6
- = Groep 7-8
- = Speciaal onderwijs

Horizonmethodiek

VOOR WIE 4-12 jr, slachtoffers van misbruik

NIVEAU

DOEL Groepsbehandeling die gericht is op herstel van negatieve gevolgen misbruik

DOOR WIE Vrije Universiteit

VORM Methode

EXTRA NJI: Goed onderbouwd, meerdere aanbieders

BEREIK Landelijk

INFO nji.nl/nl/Databank/Databank-Effectieve-Jeugdinterventies/Erkende-interventies/Horizonmethodiek

Spreekuur Halt

VOOR WIE 10-12 jr

NIVEAU

DOEL Tijdens het spreekuur gaat Halt-medewerker met leerling in gesprek over grensoverschrijdend gedrag, zo ook bij ongewenste sexting. Jongere leert na te denken over zijn gedrag en wat de gevolgen daarvan zijn geweest en hoe dit gedrag te voorkomen door versterken vaardigheden aan de hand van gesprekken en leeropdrachten. Indien nodig betreft Halt ouders en leerkracht. Ook kan excuus aanbieden onderdeel uitmaken van de aanpak

DOOR WIE Stichting Halt

VORM Spreekuur, oftewel individuele gesprekken met leerling, eventueel medeleerling en ouders

EXTRA Tijdens het spreekuur worden effectieve modules uit de Halt-interventie ingezet. Er kunnen meerdere gesprekken plaatsvinden

BEREIK Landelijk

INFO halt.nl/samenwerken-met-halt/school/spreekuur

VOORKOMEN

Deskundigheidsbevordering

Eigen programma maken

Programma aanbod voor leerlingen

Programma aanbod voor ouders

AANPAK

Advies

Aanbod voor leerlingen

Aanbod voor ouders

Niveaus

- = Groep 1-2
- = Groep 3-4
- = Groep 5-6
- = Groep 7-8
- = Speciaal onderwijs

Help! Ik sta online

VOOR WIE Jongeren en ouders

NIVEAU ● ● ● ● ●

DOEL Boek/gids over wat je kunt doen wanneer jouw foto online staat. Bestaat uit twee delen: 1 voor jongeren en 1 voor ouders

DOOR WIE Francien Regelink

VORM Publicatie

BEREIK Landelijk

INFO francienregelink.nl/help-ik-sta-online

Helpwanted.nl

VOOR WIE Docenten, ouders, verzorgers, professionals

NIVEAU ● ● ● ● ●

DOEL Ouders en opvoeders handvatten en handelingsperspectief bieden, adviseren, en helpen materiaal offline halen

DOOR WIE Helpwanted.nl

VORM Consultatie

EXTRA Advies, voorlichting en lesmateriaal

BEREIK Landelijk

INFO helpwanted.nl/ikzoekadvies

Colofon

Deze wegwijzer is een uitgave van Expertisecentrum Online Kindermisbruik (EOKM), Stichting School en Veiligheid, Stichting Halt, Rutgers, Het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (Het CCV) en de Rijksoverheid.

De Rijksoverheid streeft naar correcte en actuele informatie in dit document, maar kan niet garanderen dat de informatie juist is op het moment waarop zij wordt ontvangen, of dat de informatie na verloop van tijd nog steeds juist is. Daarom kunt u aan de informatie op deze pagina's geen rechten ontleen.

De Rijksoverheid aanvaardt geen aansprakelijkheid voor schade als gevolg van onjuistheden en/of gedateerde informatie. Binnen dit document zijn ook zoveel mogelijk relevante externe links opgenomen. De Rijksoverheid is niet verantwoordelijk voor de inhoud van de sites waarnaar wordt verwezen. Informatie van deze site mag worden overgenomen, mits met bronvermelding.

© Rijksoverheid | November 2020

Rijksoverheid

CCV centrum voor
criminaliteitspreventie en
veiligheid

Halt.

Rutgers

